

rifuzis uzi por la tuta lando kaj koloniajn lingvojn, kaj la plej grandajn lokajn lingvojn (kiel ekz. la java, la sundana, la madura), decidinte ellabori propran lingvon kiel nacian identigilon. Tiu estis formale permesita en 1938. En 1942 fondiĝis «Komisiono por la indonezia lingvo», kiu normigis la gramatikon kaj vortaron de la ĝenerala lingvouzo kaj ellaboris kvinmil novajn terminojn. Post la politika sendependiĝo de Indonezio en 1945 (agnoskita de Nederlando en 1949) ĝi estis proklamita nacia lingvo de la nova republiko sub la nomo *Bahasa Indonesia* (laŭvorte: «la lingvo de Indonezio»); ĝi iĝis lingvo oficeja kaj lerneja. Ĝi principe baziĝas sur la malaja lingvo, kiu jam estis ĝenerale konata de la loĝantaro. La dua komisiono, gvidata de Sutan Takdir Alisjahbaba, iĝis en 1952 parto de la Lingvistika kaj kultura instituto de la Fakultato pri lingvo kaj filozofio ĉe la Universitato de Indonezio en Ĝakarto. Ĝis tiam kreiĝis 250 000 novaj vortoj kaj kune kun la lingvoevoluiĝo startis la nacia literatura movado. Nun ĉ. 42 milionoj da loĝantoj, ĉefe sur la insulo Javo, uzas la lingvon kiel sian denaskan, kaj ĉ. 155 milionoj kiel sian duan lingvon. Krome ĝi estas unu el la oficialaj laborlingvoj de la najbara Orienta Timoro. La uzo de lokaj lingvoj, inklude de kreoloj, estas tamen kutima, ĉefe en kamparaj regionoj; la plej granda parto de la loĝantaro estas dulingva.

La Indonezia estas tipe austronezia lingvo, t.e. ĝi estas analiza, ne uzas fleksiajn finaĵojn, sed multajn partikulojn kaj riĉan sistemon de afiksoj kaj vort-kunmetado. Ĝi adoptis latinan skribon, sed la ortografio estis nederlandeca, dum tiu de la malaja lingvo restis angleca. La ortografia reformo en 1972 alproksimigis la indonezian al la malaja (ekz. *ch, nj, sj* > *kh, ny, sy*)

angla originalo	indonezia traduko	malaja traduko
Universal Declaration of Human Rights	Pernyataan Umum tentang Hak Asasi Manusia	Perisytiharan Hak Asasi Manusia sejagat
Article 1	Pasal 1	Perkara 1
<i>All human beings are born free and equal in dignity and rights. They are endowed with reason and conscience and should act towards one another in a spirit of brotherhood.</i>	<i>Semua orang dilahirkan merdeka dan mempunyai martabat dan hak-hak yang sama. Mereka dikaruniai akal dan hati nurani dan hendaknya bergaul satu sama lain dalam semangat persaudaraan.</i>	<i>Semua manusia dilahirkan bebas dan sama rata dari segi maruah dan hak-hak. Mereka mempunyai pemikiran dan perasaan hati dan hendaklah bergaul dengan semangat persaudaraan.</i>

Figuro 3.10: la Universala deklaro de homaj rajtoj en la angla originalo, en la indonezia kaj la malaja

3.6. La Brazila Lingvo Ĝenerala

(surbaze de studenta laboraĵo de Ronie Cardoso Filho)

En Sudameriko, kie ekloĝis eŭropanoj en la 16-a jc., precipe kun komercaj kaj ekspluatitaj celoj, estis necese krei *ĝeneralan lingvon* por interkomprenigi la iberajn koloniigantojn kaj la pluretnajn kaj plurlingvajn indiĝenojn. Laŭlonge de la brazila marbordo, 7.500 km longa, estiĝis la ĝenerala lingvo surbaze de tupiaj kaj gvaraniaj dialektoj, kies gramatikon kaj ceterajn trajtojn esploris kaj normigis jezuitaj pastroj en la 16-a jarcento. Brazilo estis malkovrita de portugaloj en 1500, kaj tridek jarojn poste komenciĝis la sistema okupado. Tiam la du ĉefaj lingvo-familioj utiligataj de la indiĝenoj loĝantaj prok-